

Förslag till författningar som avser personuppgiftsbehandling i hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Remiss från Socialstyrelsen
Remisstid den 25 april 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialstyrelsen har remitterat förslag på författningar som avser säker personuppgiftsbehandling i hälso- och sjukvården och socialtjänsten till bland annat Stockholms stad för yttrande. Förslaget syftar till att kunna dela information över sekretessgränser på ett enkelt och säkert sätt men också att ge stöd för säker personuppgiftsbehandling i socialtjänsten.

En förutsättning för omställningen till god och nära vård är att samverkan mellan hälso- och sjukvårdens olika vårdgivare och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst fungerar smidigt och säkert. Att samverkan fungerar är också centralt för genomförandet av den nya socialtjänstlagen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen men konstaterar att det också skulle leda till ökade kostnader för staden och problem vid implementering, inte minst vad gäller att garantera likvärdighet i hela staden.

Föredragande borgarrådets synpunkter

I Sverige finns det ett behov av en ökad samordning av så väl inköp som användande av verksamhetssystem för socialtjänsten. Idag köper varje kommun lösningar från en marknad som sedan anpassas efter lokala förutsättningar. Det ger vissa fördelar men nackdelarna överväger. Inte minst är det resurskrävande och gör samverkan och informationsdelning mellan myndigheter svårare. Det gör det även svårare att hantera informationssäkerheten. Ett gemensamt, nationellt system hade varit att föredra.

I de författningar som Socialstyrelsen nu skickat ut på remiss berörs inte frågan om ett gemensamt verksamhetssystem men syftet är att få alla aktörer att arbeta lite mer samspelt för att förbättra möjligheterna till informationsdelning och för att stärka den personliga integriteten för den enskilde. Förslagen är välavvägda och i grunden steg i rätt riktning men de kommer i vissa fall att leda till problem och ökade kostnader när de möter verksamheterna.

Inom Stockholms stad har vi genom våra stadsdelsnämnder och vår centrala socialnämnd tolv olika socialtjänster. Med de föreslagna författningarna kommer det på vissa sätt bli svårare att garantera likvärdighet över hela kommunen. Baserat på de genomsnittliga implementeringskostnaderna som presenteras i utredningen kan vi i Stockholm konstatera att det skulle innebära 2,1-7,3 mnkr i extra utgifter för oss. Om förslagen blir verklighet förutsätter vi därför att staten kompenserar kommunerna, annars riskerar våra kärnuppdrag att påverkas negativt.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 23 april 2025

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Remiss - Förslag till föreskrifter och allmänna råd om socialtjänstens behandling av personuppgifter och föreskrifter om ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5), dnr KS 2025/291-1.1
2. Remiss - förslag till ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016/40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, dnr KS 2025/291-1.2
3. Bilaga - Föreskrifter socialtjänstens personuppgiftsbehandling, dnr KS 2025/291-1.3
4. Bilaga - Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS, dnr KS 2025/291-1.4
5. Bilaga - Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016/40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården, dnr KS 2025/291-1.5

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Socialstyrelsen har remitterat förslag på författningar som avser säker personuppgiftsbehandling i hälso- och sjukvården och socialtjänsten till bland annat Stockholms stad för yttrande. Förslaget syftar till att kunna dela information över sekretessgränser på ett enkelt och säkert sätt men också att ge stöd för säker personuppgiftsbehandling i socialtjänsten.

En förutsättning för omställningen till god och nära vård är att samverkan mellan hälso- och sjukvårdens olika vårdgivare och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst fungerar smidigt och säkert. Att samverkan fungerar är också centralt för genomförandet av den nya socialtjänstlagen.

Det är tre författningar som remitteras:

- Ändringsförfattning avseende Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården (vårdgivare)
- Ändringsförfattning avseende Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (omsorgsgivare enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation)
- Ny författning om socialtjänstens personuppgiftsbehandling (vissa personuppgiftsansvariga enligt SoLPUL)

Förslagen handlar om informationssäkerhet till skydd för enskildas personliga integritet och förtydligar vissa bestämmelser i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation samt lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPUL). Förslagen riktar sig huvudsakligen till vårdgivare och till den som bedriver verksamhet enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på Socialstyrelsens ambition om att stärka den personliga integriteten för omsorgsmottagare och minska risken för att känsliga uppgifter behandlas felaktigt och i förlängningen skadar enskildas personliga

integritet. Stadsledningskontoret ser också att föreslagna förändringar utgör ett stöd i tillämpningen av lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Stadsledningskontoret anser att förslagen är väl avvägda och balanserar skyddet av enskildas personliga integritet och personuppgiftsansvarigas skyldigheter att säkerställa tillräckliga nivåer av säkerhet på ett enklare sätt. Förslagen bedöms även kunna underlätta för stadens förvaltningar vid kravställningar i förfrågningsunderlag och säkerställer transparens och likvärdighet som ibland kan vara svår att få till. Med hänsyn till personuppgiftsbehandlings karaktär, dvs. där känsliga och integritetskänsliga personuppgifter behandlas i stor utsträckning och där de enskilda är i beroendeställning till staden, utgör förslagen konkreta och tydliga krav som staden kan omsätta i praktiken.

Det kommer att krävas arbete med framtagande av rutiner och riskanalyser både centralt och lokalt inom staden. Vidare ställer de föreslagna förändringarna krav på systematiska kontroller och löpande revideringar av t.ex. framtagna riskanalyser. En del, som kan vara utmanande för en organisation som Stockholm stad, är bevarandetiden för dokumentation av åtkomst och att personuppgiftsansvariga föreslås fastställa en bevarandetid. Staden är en komplex organisation som består av flera personuppgiftsansvariga nämnder (exempelvis är varje stadsdelsnämnd egna personuppgiftsansvariga organisationer). Att fastställa bevarandetid behöver därför hanteras enligt en annan ordning eller samordnas för att säkerställa jämlikhet i staden ifråga om skydd för känsliga personuppgifter.

Stockholms stad har för området socialtjänst och äldreomsorg ett eget utvecklat system som utmanar förmågan till snabba förändringar och all utveckling i systemet bekostas av staden, även gällande införande av ny lag eller föreskrift. Med anledning av detta påverkas stadens förmåga att hålla den föreslagna tidplanen varför ett senarelagd införande vore att föredra. Vårt egenutvecklade system erbjuder inte heller åtkomst till uppgifter enligt lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Utifrån ett systemförvaltande perspektiv ser stadsledningskontoret risker kopplat till de långtgående förslagen om personuppgiftsansvarigas (PUA) mandat i förhållande till 13 självstyrande nämnder och hur de i sin tur kan komma påverka kravställan på systemet. När 13 olika PUA genomför riskanalyser och åtgärder kan det vara svårt att upprätthålla kontinuitet och enhetlighet i systemet. Varje PUA kan ha sin egen tolkning av riskerna och åtgärderna, vilket kan leda till inkonsekvenser och svårigheter att följa upp och utvärdera åtgärderna och i sin tur styrningen av objektet.

Utmärkande för utkastet är användandet av orden vård- respektive omsorgsgivare och hur dessa förhåller sig till de för dataskyddsorganisationen centrala rollerna personuppgiftsansvarig (PUA) och personuppgiftsbiträde (PUB). Här ser stadsledningskontoret att det hade varit positivt att så exakt som möjligt definiera vem som är, och gör, vad för att på så vis förhoppningsvis minimera eventuell förvirring kring ansvar och mandat inom dataskyddsorganisationen.

Angående begreppet ”ospärrade” uppgifter” (4 kap. 5 §, 6 §) så uppstår en fundering om exakt vad detta innebär. Stadsledningskontoret ser att en tydligare definition av begreppet hade behövts. Liknande gäller begreppet ”användare” som återkommer genom förslagen. Det hade varit hjälpsamt att förklara vem som är att anse som användare och hur denna roll förhåller sig till PUA/PUB och vård- respektive omsorgsgivare.

En genomgående grammatisk avvikelse i dessa utkast är ordet ”flerfaktorausentisering” som inte följer gängse regler om genitiv. Det brukliga är att skriva ”flerfaktorausentisering” vid en sådan sammanslagning av ord. En annan språklig detalj i HSLF-FS 2016:40 gäller huruvida det är nödvändigt att skriva ut ”honom/henne” när ett könsneutralt pronomen (henom) finns att tillgå. Ju färre ord och mindre textmassor utkastet innehåller, desto bättre och mer lättläst blir det.

Stadsledningskontoret ser att förändringarna skulle innebära merkostnader för staden men på grund av stadens storlek och organisation ser stadsledningskontoret en svårighet i att bedöma de kostnadsmässiga konsekvenserna av förslagen. Kostnaderna för en eventuell utveckling av Sociala system behöver också utredas grundligare. Stadsledningskontoret vill dock understryka att förslaget bör omfattas av finansieringsprincipens krav.